

עשרת הדברות

דבר פשוט הוא שעשרת הדברות אינם סתם כמה מצוות לדוגמא כשם שמניחים בחלון ראוה חלק מהסחורה, לכן מקובל לחשוב שעשרת הדברות הם המצוות העיקריות, או שרשי המצוות, ולהבנה זו יש גם סמך מדברי הראשונים שכתבו כי כל התרי"ג מצוות רמזים בעשרת הדברות.

אולם נשאלת השאלה, מדוע "ואהבת לרעך כמוך" שהוא כל התורה כולה לא נמנה בעשרת הדברות, אין ספק שהוא השורש לחצי ממצוות התורה.

כמו כן "ואהבת את ה' אלוהיך" שנתחייבנו לאמרו פעמיים בכל יום, גם הוא לא הוזכר. בספר דברים נאמר "מה ה' אלוהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוהיך וגו' וללכת בדרכיו, וגו', וגם כל זה לא נזכר בעשרת הדברות כלל.

כמו כן מעניין להיווכח שלא רק שאין חיוב להגיד ולשנן את עשרת הדברות, אלא שבתורה התעלמו מהם לחלוטין, במזוזה ובתפילין נכתב רק קר"ש, ורק על קריא"ש נצטוו לקרוא פעמיים ביום, רק בה נאמר ודברת בם וכו'. [אמנם במסכת "תמיד" מבואר שחז"ל רצו להזכיר בתפילה גם את עשרת הדברות ובטלו זאת מטעם צדדי, אבל בכל זאת גם בחז"ל ובכל גווי מנהגי ישראל אנו רואים את החשיבות הרבה של שמע ישראל, ועוד פרשיות, לעומת שום זכר לעשרת הדברות, שהם לכאורה כנגד כל התורה].

מכל זה אנו רואים שעניין עשרת הדברות אינו שרשי המצוות, אלא שאלו הם הדברים המוחלטים, כלומר הדברים המחייבים מעצם זה שיש בורא, ולכן צורת הדברים האלו שהם מחייבים להיות בלי שום הרהור או מחשבה על שינוי כל שהוא מהם.

כמו אותם משפטים שנוהגים לסיים אותם במילה: נקודה. כלומר דבר שאין להרהר אחריו. כך הכוונה כאן שעשרה דברים אלו הם מחייבי המציאות הרוחנית, ואי לכך הקיום שלהם מוכרח שיהיה אצל בני האדם לא בתור קיום מצווה אלא בתור הכרח מוחלט.

ובתוספת באור: כשם שבבריאת העולם נברא עולם החומר בעשרה מאמרות, ועשרה מאמרות אלו הם יסוד הקיום של כל הבריאה. פעולתם של בני האדם היא בתוך תחום עשרת המאמרות, כאשר הם לוקחים אותם ועובדים עימם ומפתחים אותם הלאה והלאה. לפעמים שייך שפעולתם של בני האדם תוכל להוציא דברים יותר יפים מהנבראים, כשם שהלחם מושלם יותר מהחיטה, אבל הכל נעשה כפיתוח של המאמר "תדשא הארץ".

כנגד עשרת מאמרות החומר, באו עשרת הדברות, ישנם חוקים יסודיים רוחניים שאותם אפשר וצריך לפתח, אבל הם מעל הכל. בבחינת על עשרה דברים העולם עומד. ואהבת לרעך כמוך זו דרך חיים, מצווה שאין לה סוף ואין לה גבול, אולם איננה דבר מוחלט, הדבר המוחלט הוא לא תחמוד. ומן ה"לא תחמוד" צריך להמשיך ולפתח את "ואהבת". גם אהבת ה' היא הכלל הגדול, ולכן כשמה רצה להעמיד את המצוות על כלל אחד, אמר ליראה ולאהבה את ה' וגו', אבל הדבר היסודי המחייב והמוחלט הוא עשרת הדברות. מתוך הדיבר המוחלט של אנכי ה' צריך לפתח את "ואהבת את ה'". ולכן טמונים המצוות בעשרת הדברות, כשם שכל חוקי הטבע טמונים בעשרת המאמרות.

אולם המצוות אינם רמזים בדברות. המצוות כולם הם ענפים היוצאים מן הדברות. משום שאין המצוות חידושים מכאן ומכאן, אלא הם הענפים המתחייבים מתוך האמת הבסיסית, שהיא הדברות.

לפיכך ברור שחלילה מלומר את עשרת הדברות פעמיים ביום, או ואבוי לאלו החוזרים ומשננים את עשרת הדברות: "לא תרצח" "לא תגנוב" וכו', מנהג זה של עמי הנצרות דיו להעיד על אופיים ועל התנהגותם יותר ממאה עדים... עם ישראל לעומת זה שמע את עשרת הדברות מפי ה' פעם אחת, והוא נדרש אז שזה יהיה הדבר הפשוט שלא יצטרכו לחזור עליו יותר לעולם. כשאבא אומר לבנו אני הוא אביו, יהיה עצוב מאד אם הבן יצטרך לחזור על כך כמה פעמים. לעומת זה נצטוונו לחזור ולשנן את מצוות אהבת ה' שאין לה סוף וגבול, ובכל רגע שאדם אינו חוזר עליה הוא מצטנן והולך. וכן מצוות מזוזה תפילין ובלכתך בדרך הכל זכר לקריאת שמע אבל לא חלילה לעשרת הדברות. כשם שבבית הספר מלמדים את הילדים הרבה חוקים בפיזיקה, אבל את הכלל שמי שקופץ מהגג נופל, מלמדים רק בבית הספר לעיוורים ל"ע.

זהו ההסבר מדוע כאשר ה' הוריד את השמיים על הר סיני, הוא טרח ואמר לבני ישראל דברים פשוטים כמו לא תרצח ולא תגנוב, שבדאי בני ידעו אותם גם במצריים. אלא שאמנם גם במצריים היו אומרים אל תרצח כיו..., אבל בעשרת הדברות לא נאמר "אל תרצח" אלא "לא תרצח" נקודה. וזהו משהו אחר לגמרי.

מאידך מצוות כמו תפילין מזוזה ומצוה ומאכלות אסורות, למרות שהם צורת איש יהודי, אבל ודאי שאין מקומם בעשרת הדברות, שכן מהותם היא "זכרון" או פרט בתורה.

כמו כן אם נתבונן בעניין שבועת שווא, אין לך אומה או אפילו משפחה, שיכולה להתקיים ללא יסוד זה, שכל מהותו היא רק מציאות הבורא. כפי שיתבאר.

כי הנה היום שגור בפי הכופרים לומר שהמוסר שלהם הוא מוסר הגיוני ומספיק שבנוי על כך שאף אדם לא יפגע בשני, אולם הם אינם שמים לב שהם משמרים ערך יסודי הרבה יותר הקיים עדיין מתקופת האמונה, ובלעדיו אין שום קיום אפילו למשפחה ובודאי שלא לחברה. זהו ערך האמת. אם למשל אמא אומרת ליוסי אני מבקשת שתלך בטיול רק עם כובע, אמא אני מבטיח עונה יוסי, ואמא נכנסת הביתה רגועה. מדוע אמא יכולה להיות רגועה, הלא אין ליוסי שום סיבה ללכת עם כובע, הוא הלא סבור שאין בכך שום נזק ואמא הלא איננה יודעת מה הוא עושה, מדוע אם כן שילבש כובע, אין בכך פגיעה באף אחד, רק משום מושג ה"אמת". ערך זה מיוסד כולו על האמונה במציאות האלוקים, הבוחן כליות ולב. ללא הפחד מהאמת אין יחסי עובד ומעביד, רופא ומטופל, ולא יעיל שום עקרון של אי פגיעה בזולת.

ומכיוון שהאמת היא ערך אין סופי, ולפעמים אדם נכשל בזה, לפיכך ישנו המושג שבועה, שבא לאמת דבר בצורה מוחלטת. ללא אלוקים, איזה ערך יש לשבועת הרופא לשבועת חברי הפרלמנט ולשבועת העד. תוכן השבועה הוא, שהיא מאמתת דבר כשם שמציאותו של אלוקים חיה וקיימת, ולפיכך בשעה שאמר הקב"ה "לא תשא את שם ה' אלוקיך לשווא" נדעזעו שמייים וארץ. ברגע שהוזכר על דבר שם ה', זה סוף העולם. "הנשבע כאילו נשבע במלך עצמו" [חז"ל]. ולכן דברה זו קנתה את מקומה בעשרת הדברות.

כמו כן עדות שקר, למרות שהיא עוון חמור מאד, אבל ישנם עוונות חמורים ממנה בהרבה, על עוון זה אין חיוב מיתה, ואנחנו לא נסרב לשבת באוטובוס על יד מי שהסתבך בעדות שקר. ואילו על עוונות אחרים אנחנו נתרחק הרבה יותר. אלא שעוון זה הוא בכלל עשרת הדברות, המחויבות ממציאות ה', ועליהם עומד העולם. וענינם הכרח אלוקי גמור שאחריו יש "נקודה".

לאור הבנה זו, כאשר אנו רואים "כבוד את אביך" בעשרת הדברות, הרי שמכאן ראייה שלא כפי שרגילים לפרש שענין מצווה זו הוא רק הכרת הטוב. הכרת הטוב הוא ענין גדול אבל אין מקומו בעשרת הדברות. מצוות "כיבוד אב ואם" עניינה הוא לכבד את מי שעליון ממך. האדם בבריאה אינו יצור חופשי ומשוחחר כמו היפי, או כמו חתול מגודל שרשאי לעשות מה שהוא רוצה, חתול אכן אינו מכיר את אביו ואמו, אבל האדם שמכיר בכך שהוא נברא ומשועבד לבורא עליו להכיר בכך שישנם בבריאה עליונים ממנו ועליו לקבל את סמכותם עליו. ולכן החובה הטבעית המוכרחת של הכבוד לעליון היא כבוד את אביך. זו גם הסיבה שדברה זו מופיעה בלוח הראשון ולא בלוח של בן אדם לחברו, משום שיסודה איננו בהכרת הטוב. ולכן גם אמרו חז"ל שאמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו כיבד גם אותי, משום שהרעיון הוא להכיר את האמת שהאדם הוא נברא ומקומו בבריאה הוא כפוף למי שמעליו, והוא איננו כל יכול.

מעמדם של אב ואם אינו רק עליונים, אלא הם הבוראים של בנם, ומכוחם הוא קיים, ולכן כבודם מקביל לכבוד המקום, כי יסודו הוא ההכרה בשעבוד לבורא.

ענה נתבונן בלאו של לא תחמוד. מכך שלא זו נמנה בין הדברות, יש להוכיח שטעות היא לחשוב שהרעיון העומד ב"לא תחמוד", הוא ענף מאהבת הרע. מתוך ההבנה בעשרת הדברות, צריכים אנו לומר שענינו של לאו זה, הוא ההכרה הברורה שהכל מאת ה', וממילא כל רצון של אדם לנסות ולהשיג לעצמו משהו שנמצא אצל רעהו, הוא מופרך לחלוטין.

והטעם לצורה זו (של הקדמת לא תחמוד לאהבת הרע) היא, שכן כל עוד הקנאה קיימת כיצד יתכן המושג "ואהבת לרעך כמוך", זהו ציווי בלתי אפשרי. רק אחרי שנקבע מסמרות ברורות בצורה מוחלטת שאין אחריה שום הרהור וספק, שהחמדה לא תתכן בשום אופן, מחמת מציאות ה' בעולם. עכשיו פתוחה הדרך לאהוב את האחר כמוך, שכן, אם אין קנאה ואין תחרות, בהתאמצות קלה תצמח האהבה לשני, קל לאהוב את מי שאין עמו תחרות, אבל כמעט בלתי אפשרי לאהוב כמוני את מי שמתחרה עמי.

מעניין להיווכח כיצד טעות ביסוד זה מעשרת הדברות, הביאה חצי עולם אל עברי פי פחת. מארכס שרצה לתקן את יחסי החברה, הציע שנבטל את הקנאה על ידי שהמצליח יותר יתחלק בפירות עמלו עם חברו שמצליח פחות, וממילא תעלם הקנאה והשנאה והתחרות. אולם כאן ישנה טעות יסודית, אין לבנות בניין על ואהבת לרעך כמוך, משום שדרך חיים זו לרוב גדולתה פעמים שמקיימים אותה ופעמים שלא, ביום הראשון הקומוניזם

עבד, אולם ביום השני יקום האדם בבוקר ולא כל כך ירגיש בליבו אהבת הרע, ואז יקרוס כל הבניין. הדרך הנכונה היא, שהיסוד הוא "לא תחמוד" מוחלט שבנוי על מציאות ה', ועל גבו של יסוד זה לבנות את הדרך הגבוהה והאין סופית של אהבת הרע.

וזו הדרך שהתורה בנתה את כל המצוות כולן, היסוד היציב המוחלט והברור ללא ספק הוא עשרת הדברות, ועליו נבנית הדרך הארוכה של כל פרטי המצוות עד "ואהבת" וגו'.

חלק ב':

עשרת הדברות ויציאת מצריים:

הדברה הראשונה "היא אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצריים" .. אולם כל שאר הדברות לכאורה אין להם כלל שייכות דווקא ליציאת מצריים, אלא לעצם מציאות הבורא.

שאלה נוספת יש לשאול, לכאורה כפי שמקובל בכל הדורות, יסוד היהדות הוא "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", ואם כך למה לא הוזכר "שמע ישראל" בעשרת הדברות. לכל הפחות ניתן היה לומר אנכי ה' אלוקיך אחד, אשר הוצאתיך מארץ מצריים, איך יתכן שקריאת שמע "חיכתה" עד לספר דברים.

התשובה לכך היא שהמושג ה' אחד הוא מושג מופשט שציווי התורה הוא להאמין בו ומכוח אמונה זו לקיים את כל המצוות. אולם כבר אמרו חז"ל שבעולם הזה אי אפשר לראות שה' אחד, וזהו עיקר ההבדל בין העולם הזה לעולם הבא. לפיכך שגור על שפתינו בכל עת אמונת "שמע ישראל", אך זוהי בחינה של אמונה ולא בחינה של ראייה.

אולם תוכנם של עשרת הדברות הוא שונה, עשרת הדברות כפי שהתבאר לעיל עניינם הוא המציאות הנגלית והנראית של היותו יתברך בעולם, ומה שמחוייב ממילא בצורה של חוק ברור ונראה כמו חוקי הטבע. ומהי המציאות הנגלית של ההווה האלוקית בעולם, היא יציאת מצריים.

דהיינו בהר סיני בא הקב"ה להשלים את יציאת מצריים, על ידי נתינת הפירוש של יציאת מצריים. ולכן תוכנם של עשרת הדברות הוא אכן נתינת התורה דווקא לעם ישראל, ותוכן המעמד הוא: אתה ישראל זכית פעם יחידה בהיסטוריה לראות בעין את בורא העולם ולפגוש אותו ביציאת מצריים כאן בעולם. נקודה. ולפיכך מחוייב אתה שהויה זו שפגשת בה היא אצלך מעתה מציאות קיימת כמו חוקי הטבע. וממילא אתה מחוייב קודם כל בעשרת הדברות כמחוייבי המציאות, ולאחר מכן ממילא גם בכל התורה.

לפיכך הדברה הראשונה איננה סיפור דברים בעלמא, כמו אם היה נאמר אני ה' אשר בראתי את העולם. אלא היא קביעת מציאות חדשה כמו שאר הדברות, היא אומרת, מאז יציאת מצריים, נפל דבר בישראל, מציאות האלוקים מעתה היא בבחינת "אנכי", היא מציאות כביכול חדשה כאן בעולם, ומציאות זו בראה כאן אצל עם ישראל עוד תשעה חוקים חדשים מציאותיים.

ותוכן ההבדל בין עשרת הדברות לשמע ישראל הוא, שעשרת הדברות הם חלק האלוקות שכבר התגלה בעולם, [ביציאת מצריים]. ואילו "שמע ישראל ה' אחד", "ואהבת" וגו' זה החלק שעדיין מחכה שאנחנו נגלה אותו.

[ועניינו הוא כמו שאמרו חז"ל להאמין שגם היכן שהטבע כביכול גובר, ולא רואים עוד אלוקות כביציאת מצריים, כמו במאורעות של רעות וצרות, שגם שם הכל נובע מאחדותו יתברך, ואין עוד מלבדו שום מאורע על הארץ. וזה מה שאמרו חז"ל שעכשיו מברכים על הרעה דיין האמת, ולעתיד לבוא כששם ה' יתגלה כאחד, אז יברכו על הרעה "הטוב והמיטיב".] ועל ידי אמונתנו ועבודתנו בחלק אמונה זה, מתוך כך הוא יתגלה לעת"ל.

השבת ויציאת מצרים:

מעצם הזכרת השבת בעשרת הדברות, יש להוכיח שאין לפרש במצוות השבת שיסודה הוא זכר שאנחנו עושים לבריאת העולם. שהלא אנו רואים שמצוות של "זכר" אין להם כל שייכות לעשרת הדברות. אלא רואים אנו שעצם זה שיש בורא לעולם, זה מחייב שאדם לא יהיה כל חייו עובד בשדה. חמור נברא לעבוד בשדה, אבל לא אדם. לכן ההכרה באלוקים מחייבת שיהיה יום אחד שהוא "שבת לה' אלוקיך". היום הזה איננו שלי אלא שלו, ולאוור היום הזה אפשר לעבוד בששת הימים. זוהי שבת.

אולם מצד שני הלא מצוות השבת נאמרה רק לישראל, ולא זו בלבד אלא שגוי ששבת חייב מיתה. מכאן מוכח לכאורה שהאמונה במציאות הבורא איננה מחייבת כלל שתהיה מצוות שבת, ואף אוסרת על שמירת השבת. [כאן בולטת במיוחד סתירה, (בה יש להאריך עוד אי"ה בהמשך), שמצד אחד הדברות הם נתינת תורה המיוחדת רק לישראל, ואילו מצד שני, תוכן הדברות הוא דברים הנובעים מבריאת העולם ולכאורה הם נוגעים לכל הנבראים כולם].

והנה ייחודיות זו של מצוות השבת לעם ישראל אכן מודגשת בפסוקים עצמם, שכן עשרת הדברות זהו המקום היחיד בו מדגישה התורה שהשבת היא חיוב החל מכוח יציאת מצרים, ולא רק מכוח הבריאה כמו בכל מקום. (נוסף לכך, לא נאמר כאן כלל לשון "זכר ליציאת מצרים", אלא "על כן אנכי מצווך"). אם כן יש להתבונן, מה מקומה של מצוות השבת בעשרת הדברות, ולמה רק בעשרת הדברות יחסה התורה את השבת גם ליציאת מצרים בנוסף על הקשר לבריאת העולם.

כדי לבאר את עניין השבת נקדים לבאר עניין אחר ביציאת מצרים, ידועה השאלה מדוע ה' אמר לפרעה רק "ויחגוג לי במדבר" "דרך שלשת ימים", הלא זהו שקר גמור, האם חסר לפני ה' דרכים כיצד למשוך אותו שירדוף אחריהם, חוץ משקר, האם פרעה לא יכול להתחרט סתם כך על השחרור ולרדוף אחריהם.

על כך ביאר הגרש"ז [בתוספת הסבר] כי הקב"ה לא ירד להתגלות ביציאת מצרים בתור הבורא הגיבור בעל הכוח שיכול לנצח את פרעה, ולכן יש להביא בחשבון שאם היה משה אומר לפרעה "שלח את עמי" לחלוטין, הייתה זו דרישה לא מתקבלת על הדעת [של פרעה] ואין שום סיבה שפרעה ישמע לה. ואילו הקב"ה ירד להתגלות במצרים להתגלות אלוקית של הרעיון האלוהי ושל הצדק, וכך להראות כיצד האלוקות בעולם גוברת על אלילותו של פרעה. לפיכך דרש רק "שלשת ימים לחוג לה' אלוקינו" כלומר משה בא לחדש בשם האלוקים, שמכיוון שיש בורא לעולם, אין כזה מושג שאדם ישועבד עד כדי שלילת אפשרותו לעבוד את אלוקיו. מלכותו של פרעה גרסה כי דרישות כאלו מקורם ב"נרפים אתם" והפתרון לכך הוא "לא יותן תבן לעם", לפי השקפת מצרים אין שום ערך מעל חוקי הכלכלה המצריים, וכל הבעיות והפתרונות מתמצים רק בסידור הנכון של המערכת הכלכלית. אבל הקב"ה בא ואמר, "אני ה'". וממילא אפשר לשעבד רק את גופו של האדם אבל לא את אלוקיו, וממילא גם לעבד השפל ביותר ישנה זכות של שלשה ימי עבודת ה'. ואת זה פרעה היה יכול להבין, והיה צריך להבין, ולכן הוא נדרש להבין זאת, על ויכוח זה ננטשה המערכת, האם הכל חומר או שהאלוקים מעל הכל. ותוכן התגלות ה' הייתה להראות שהרעיון האלוהי הוא השולט בבריאה, בכוח הצדק. ומכיוון שפרעה סירב לקבל זאת, שוב פקעה לחלוטין זכותו על בני ישראל.

אולם פרעה התעקש וסירב להבין זאת, ועד היום סבורות מדינות שערכי וחוקי הכלכלה שלהם עומדים גם מעל דתו ואמונתו של האזרח, והם מסוגלים לרצות לחוקק חוקי כפיה על אזרחים שלפי דעתם, אמונתם איננה משתלמת כלכלית. זו מדיניות ההמשך של ממלכת היאור, אולם עם ישראל "פגש" את ה' בהתגלות האומרת: ה' הוא מעל הכל, כשם שחוקי הטבע מעל הכל, ביציאת מצרים פקעו גם חוקי הכלכלה המצרית וגם חוקי הטבע, מול הרעיון האלוהי.

לפיכך הפן העיקרי של יציאת מצרים התגלה במושג ה"חירות" הנובעת מהתגלות הרעיון האלוהי. ואמנם יש ברעיון זה נקודה נוספת. מי שמכיר את טיבה של העבדות, ואת מושג העבד, יודע שהמאפיין העיקרי של העבד הוא, שעבד הוא אדם ללא אלוקים. דבר זה נכון מכמה בחינות אולם בראש ובראשונה הוא נכון משום שהעבד הוא אדם ללא אישיות, ואדם ללא בחירה חופשית. ואדם ללא אישיות בוודאי שלא יכול להיות לו אלוקים. במציאות ידוע שהעבדים הנם במקרים רבים מאד מופקרים לחלוטין, ואכן שרידי העבדות הקיימים כיום משמשים דוגמא חיה לכך. הדבר הראשון שאלוקים "צריך" שיהיה לאדם, הוא שיהיה לו חירות. לפיכך אמרו חז"ל "עבדי הם ולא עבדים לעבדים". עבד, כלומר אדם נטול חירות, בעיקרון כמוהו כבהמה, ממש כמעט ללא

הבדל, משום שגם הוא משמש רק כאמצעי לאדם אחר, ועובד בגופו ללא כל אפשרות להחליט בבחירה חופשית על חייו.

ויש בנקודה זו גם יותר עומק, האלוקים "צריך" כביכול אדם בעל חירות, ואדם בעל אישיות של דמות אדם, משום שדרך התגלות האלוקות בעולם היא דרך דמות האדם, האדם המאמין והמתעלה מעל החומריות, המתקדש והאוהב את הרע, הוא החלון שדרכו מתנוצץ בעולם האור האלוהי, הזורח דרך פנימיות הנפש. רעיון זה נאמר כבר בבריאת האדם "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". ממילא מיעוט דמות האדם, וכפייתו לתוך מסגרת חומרית בהמית, היא סתירת ושליטת הגילוי האלוהי היסודי והעיקרי בעולם, וכפייה כזו כמוה כהכרזה שהאדם כולו חומר, ואין חלילה הווייה אלוקית בעולם כלל, ולכן התגלות האלוקים הייתה בראש ובראשונה דרך חירות האדם מכוח הרעיון האלוהי, כאמור לעיל.

לפיכך כאשר התגלות ה' ביציאת מצרים לבני ישראל, הייתה נתינת החירות לבני ישראל מכוח עצם מציאות האלוקים בבריאיה. הרי שחירותם של בני ישראל ניתנה להם כחלק מהתגלות ה', וממילא הם מחויבים להמשיך ולהישאר בני חורין, אם הם שבים וחוזרים להיות עבדים הרי שזו הסתירה הגדולה ביותר להתגלות ה' ביציאת מצרים. שבה ה' התגלה בעולם בהכריזו על כך שהאלוקות נמצאת מעל ערכי החומר.

כפועל יוצא מכך, נצטוו בני ישראל שלא להשתעבד מכאן ואילך גם לעבודת החומר הלאומית שלהם, מבחינת החירות האלוהית אין כל הבדל בין שיעבוד לכלכלה המצרית או לכלכלה הישראלית, לא הישראליות נצחה ביציאת מצרים כי אם החירות האלוהית, ולפיכך מחויב בן ישראל להישאר בן חורין, וזו השבת. השבת זו הקביעה שהאדם הוא מעל העבודה. כבלי החומר אינם כבלים, אלא עסק שבהגיע זמנו יבוא ובהגיע זמנו יילך. אין זה רק בבחינת "זכר" לכך שהאדם והבריאיה שייכים לה', אלא זו מציאות שהופכת את כל ששת ימי המעשה יחד עם היום השביעי, ליחידה של חירות אלוקית.

עתה מובן מדוע רק בעשרת הדברות נזכרה יציאת מצרים בהקשר לשבת, משום שאכן עיקר תוכנו של רעיון השבת בכל מקום הוא המצב של החזרת הבריאיה לה'. אבל מקור החיוב של שמירת השבת ככתוב בעשרת הדברות [בפרשת ואתחנן], הוא מכיוון שהתגלות ה' של יציאת מצרים וממילא גם של עשרת הדברות, היא ההתגלות של הרעיון האלוהי של החירות ולכן יש ליישם זאת לא רק כחירות עליונה מעל הטבע, אלא אצל האדם זה מתבטא כחירות עליונה מעל העבודות ומעל החומר.

עתה מובן גם מדוע אין השבת נוגעת לבני נח, אע"פ שהיא מחויבת מבריאית העולם. משום שבני נח לא היו ביציאת מצרים ולא פגשו שם את ה', עד היום הם מציבים מעל כל הערכים את חוקי הכלכלה של המדינה, ממילא השבת שלהם איננה מבטאת כלל את הרעיון שאלוקים הוא אדון. אלא את האדנות שלהם עצמם, הם אינם רוצים להיות כמו החומר, אלא להרגיש שהם מעל כל הבריאיה המשועבדת להם, לפיכך הם יוצאים לנוח, כדי להיות "בני אדם". בכך הם מנציחים את השקר שהם "בני האדם" הם כביכול נזר "העולם" לא רק נזר "הבריאיה". לפיכך אמרה תורה בן נח ששבת חייב מיתה. זכות לנוח יש רק למי שמכיר בכך שישנה בעולם ובתוך נשמתו חירות אלוקית עליונה מעל הכל. ומי שרוצה להכיר בכך חייב לקבל על עצמו גם את כל המצוות. אם הוא מקבל רק את השבת בלבד הו' אומר שהוא ממליך אז כאדון את עצמו בלבד. אמנם נכון שמכיוון שרעיון השבת הוא מחויב ממצאות האלוקים, וממילא הוא שייך גם לבני נח, אבל אי אפשר לקיים אותו במסגרת של ח"י בן נח, בכדי לקיים את השבת יש להתגייר ולקבל את כל עשרת הדברות.

מהאמור עד כאן עולה לכאורה, שעשרת הדברות הם החוקים הרוחניים המחויבים מכך שיש בורא לעולם. ואם כנים הדברים, הרי שלכאורה עליהם להיות חוקים המחייבים גם את בני נח, ולא רק את ישראל. ואכן במשך הדורות קבלו עליהם כמעט כל העמים את עשרת הדברות. אולם, מצד שני כיצד יתכן שבבוא ה' לתת תורה לעמו ישראל, יאמר להם דברים שאינם שייכים בדווקא לתורה המיוחדת השייכת רק לישראל.